

**Združene zadeve C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P
in C-519/06 P**

**GlaxoSmithKline Services Unlimited,
nekdanja Glaxo Wellcome plc,**

proti

Komisiji Evropskih skupnosti

„Pritožbe – Omejevalni sporazumi – Omejitev vzporedne trgovine z zdravili – Člen 81(1) ES – Omejitev konkurence kot cilj – Nacionalne ureditve cen – Sprememba obrazložitve – Člen 81(3) ES – Prispevek k pospeševanju tehničnega napredka – Nadzor – Dokazno breme – Obrazložitev – Pravni interes“

Sklepni predlogi generalne pravobranilke V. Trstenjak, predstavljeni 30. junija 2009 I - 9297
Sodba Sodišča (tretji senat) z dne 6. oktobra 2009 I - 9374

Povzetek sodbe

- 1. Pritožba – Pravni interes – Pogoji*
- 2. Pritožba – Nasprotna pritožba – Predmet
(Poslovnik Sodišča, člen 116)*

3. *Pritožba – Nasprotna pritožba – Pravni interes – Pogoji*
4. *Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Škodovanje konkurenci – Merila za presojo – Protikonkurenčni cilj – Zadostna ugotovitev (člen 81(1) ES)*
5. *Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Škodovanje konkurenci – Merila za presojo – Namen strank sporazuma, da omejijo konkurenco – Nepotrebno merilo (člen 81(1) ES)*
6. *Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Škodovanje konkurenci – Sporazumi, namenjeni omejevanju vzporedne trgovine (člen 81 ES)*
7. *Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Prepoved – Izvzetje – Pogoji – Dokazno breme (člen 81(3) ES)*
8. *Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Prepoved – Izvzetje – Pogoji – Zapletena ekonomska presoja (člen 81(3) ES)*
9. *Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Prepoved – Izvzetje – Pogoji – Izboljšanje proizvodnje ali distribucije proizvodov oziroma pospeševanje tehničnega ali gospodarskega napredka (člen 81(3) ES)*

1. Obstoje pravnega interesa pritožnika predpostavlja, da ima lahko stranka, ki je vložila pritožbo, zaradi njenega izida koristi. Če je pritožba vložena zoper nekatere dele obrazložitve sodbe in se z njo Sodišču predlaga, naj obrazložitev spremeni, ne da bi se izpodbijal izrek te sodbe, je treba pritožbo razglasiti za nedopustno, ker stranki, ki jo vloži, ne more povzročiti

koristi niti ne more vplivati na izrek navedene sodbe.

(Glej točke od 23 do 26.)

2. Za položaj, v katerem tako tožeča kot tožena stranka iz postopka na prvi stopnji vložita pritožbo zoper sodbo Sodišča prve stopnje, iz besedila člena 116 Poslovnika Sodišča nikakor ni razvidno, da tožena stranka na prvi stopnji ne more kumulativno vložiti pritožbe in nasprotne pritožbe zoper prvotno pritožbo, ki jo je vložila tožeča stranka na prvi stopnji, in to ne glede na okoliščino, da se na to sodbo nanaša več zadev in da so bile te združene. Čeprav sta bili zadevi združeni, namreč nista izgubili svoje samostojnosti. Kumulativna vložitev pritožbe in nasprotne pritožbe ne pomeni zlorabe postopka.

na formalno poimenovanje dela vloge, ne da bi se upoštevala njegova vsebina.

(Glej točke 31, 36 in 38.)

3. Enako kot za pritožbo obstoj pravnega interesa za vložitev nasprotne pritožbe predpostavlja, da ima lahko stranka, ki jo je vložila, zaradi izida navedene pritožbe koristi.

(Glej točko 33.)

Poleg tega iz besedila člena 116(1) omenjenega poslovnika ni razvidno, da tožena stranka na prvi stopnji, ki je vložila pritožbo in nasprotno pritožbo, v okviru nasprotne pritožbe nima možnosti obrambe v odgovor na pritožbene razloge iz pritožbe, ki jo je vložila tožeča stranka na prvi stopnji. Zaradi okoliščine, da je bila obramba predstavljena v delu odgovora na pritožbo z naslovom „nasprotna pritožba“, o tem sklepu ni mogoče dvomiti. Ni se namreč mogoče omejiti le

4. Protikonkurenčni cilj in posledica sporazuma nista kumulativna, temveč alternativna pogoja za presojo, ali tak sporazum spada pod prepoved iz člena 81(1) ES. Zaradi možnosti izbire, ki jo vsebuje ta pogoj in jo označuje veznik „oziroma“, je treba najprej preučiti cilj sporazuma in pri tem upoštevati gospodarski okvir, v katerem ga je treba izvajati. Če pa analiza določb sporazuma ne izkaže zadostne škodljivosti za konkurenco, je treba preučiti njegove posledice; prepovedati ga je mogoče le na podlagi dejavnikov, ki

izkazujejo, da je bila konkurenca dejansko preprečena ali znatno omejena ali izkrivljena. Posledic sporazuma ni treba preučiti, če je dokazan njegov protikonkurenčni cilj.

(Glej točko 55.)

5. Za presojo protikonkurenčnosti sporazuma je treba med drugim upoštevati vsebino njegovih določb, cilje, ki se jih želi z njim doseči, ter pravni in gospodarski okvir, v katerega spada. Poleg tega, čeprav namen strank ni nujen dejavnik za določitev omejevalne narave sporazuma, Komisiji in sodišču Skupnosti nič ne prepoveduje, da ga upošteva.

(Glej točko 58.)

6. Glede vzporedne trgovine je načeloma cilj sporazumov, s katerimi se želi prepovedati ali omejiti navedena trgovina, preprečevanje konkurence. Niti besedilo člena 81(1) ES niti sodna praksa ne omogočata potrditve trditve, da če je ugotovljeno, da je treba za sporazum, s katerim se želi omejiti vzporedna trgovina, načeloma šteti, da je njegov cilj omejevanje konkurence, to velja, če je mogoče domnevati, da končnim potrošnikom odvzema ugodnosti učinkovite konkurence glede dobave in

cen. Po eni strani namreč iz člena 81(1) ES ni razvidno, da imajo protikonkurenčni cilj le sporazumi, ki potrošnikom odvzemajo nekatere ugodnosti učinkovite konkurence. Po drugi strani je treba poudariti, da člen 81 ES tako kot druga pravila konkurence iz Pogodbe ni namenjen le varstvu interesov konkurentov ali potrošnikov, ampak tudi strukture trga in s tem konkurence kot take. Zato obstoj protikonkurenčnega cilja sporazuma ne more biti odvisen od tega, ali so končnim potrošnikom odvzete ugodnosti učinkovite konkurence glede dobave in cene. Iz tega izhaja, da obstoja protikonkurenčnega cilja sporazuma ni mogoče pogojevati z dokazom, da sporazum povzroča neugodnosti za končne potrošnike.

Načelo, po katerem se sporazum o omejitvi vzporedne trgovine šteje za sporazum, „katerega cilj je omejevanje konkurence“, velja za farmacevtski sektor.

(Glej točke 59, 60 in od 62 do 64.)

7. Oseba, ki se sklicuje na člen 81(3) ES, mora s prepričljivimi trditvami in dokazi dokazati, da izpolnjuje pogoje za upravičenost do izvzetja. Dokazno breme ima torej podjetje, ki prosi za izvzetje. Vendar lahko dejanski elementi, na katere se

sklicuje navedeno podjetje, drugo stranko zavežejo k pojasnilu ali upravičevanju, ker je sicer dopusten sklep, da je bilo zahtevam v zvezi z dokaznim bremenom zadoščeno.

Zlasti se preizkus sporazuma – da bi se ugotovilo, ali ta prispeva k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka in ali povzroča znatne objektivne ugodnosti – opravi ob upoštevanju trditev in dokazov, predloženih ob vložitvi zahteve za izvzetje na podlagi člena 81(3) ES. Tak preizkus lahko zahteva upoštevanje značilnosti in morebitnih posebnosti sektorja, na katerega se sporazum nanaša, če so odločilne za izid preizkusa. To upoštevanje ne pomeni, da je dokazno breme obrnjeno, temveč le zagotavlja, da se preizkus zahteve za izvzetje opravi ob upoštevanju primernih trditev in dejstev, ki jih je predložil vlagatelj.

(Glej točke 82, 83, 102 in 103.)

8. Sodišče Skupnosti, ki mu je predložen predlog za razglasitev ničnosti odločbe, ki jo je Komisija sprejela na podlagi zahteve za izvzetje na podlagi člena 81(3) ES, opravi omejen nadzor temelja. V okviru takega nadzora lahko zlasti preveri, ali je Komisija zadostno obrazložila navedeno odločbo glede trditev o dejanskem stanju in

dokazov, ki jih je vlagatelj predložil za utemeljitev svoje zahteve za izvzetje. Če Komisija ni podala razlogov v zvezi z enim od pogojev iz člena 81(3) ES, to sodišče preuči zadostnost ali nezadostnost celotne obrazložitve odločbe Komisije v zvezi s tem pogojem. Takšna rešitev je povsem v skladu z načelom, da je nadzor, ki ga sodišča Skupnosti izvajajo nad zapletenimi ekonomskimi presojami Komisije, omejen na preizkus spoštovanja pravil postopka in obrazložitve, pravilnosti ugotovljenih dejstev in neobstoj očitnih napak pri presoji ter zlorabe pooblastil. Sodišče Skupnosti ni pristojno, da bi ekonomsko presojo izdajatelja odločbe, za katero je bila vložena zahteva za nadzor zakonitosti, nadomestilo s svojo.

(Glej točke od 84 do 86, od 146 do 148, 163 in 164.)

9. Za izvzetje sporazuma iz člena 81(3) ES je potrebno, da ta prispeva k izboljšanju proizvodnje ali distribucije proizvodov oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka. Takega prispevka ni mogoče priznati vsem ugodnostim, ki za podjetja, stranke sporazuma, izhajajo iz njihove dejavnosti, ampak precejšnjim objektivnim ugodnostim, s katerimi je mogoče upravičiti slabosti, ki nastajajo za konkurenco.

Izvzetje sporazuma za neko obdobje predpostavlja prospektivno analizo o nastanku koristi, povezanih s sporazumom, in zadošča, da je Komisija na podlagi predloženih podatkov prepričana, da je verjetnost nastanka znatne objektivne ugodnosti dovolj velika za domnevo, da sporazum prinaša tako ugodnost.

omogočiti znatne objektivne ugodnosti, ali pa v tem primeru ni tako.

Poleg tega obstoj znatne objektivne ugodnosti ne zahteva nujno, da se v raziskave in razvoj vložijo celotna dodatna finančna sredstva.

Postopanje Komisije lahko torej vsebuje preučitev, ali se glede na trditve o dejanskem stanju in predložene dokaze zdi verjetneje, da mora zadevni sporazum

(Glej točke od 92 do 94 in 120.)